

Başka ülke anlattılar

Ekonomi kurmayları emekçiyi görmedi sermayeyi üzmedi

▲ Tozpembe tablolar

TÜSİAD toplantısına katılan Bakan Şimşek ve JP Morgan'ın toplantısında konuşan TCMB Başkanı Karahan yaptıkları açıklamalarda tozpembe tablolarla "Kötü günler geride kaldı" dedi. **4'te**

Ya dalga geçiyorlar ya başka ülkedeler

Bakan Mehmet Şimşek ve TCMB Başkanı Karahan ağız birliği edip “en kötüsü bitti” diyor. Sermaye örgütleri ise oyunbozan durumuna düşen TÜİK Başkanı Çetinkaya’ya haddini bildiriyor

MEHMET Şimşek TÜSİAD Yüksek İstişare Kurulu toplantısında konuştu. Bakan Şimşek’e göre tüm göstergeler iyi, her şey yolunda. Konuşmanın hemen ardından ise Bakan’ın konu ettiği ülkenin neresi olduğu konusunda tartışması başladı.

Ekonomi Bakanı Mehmet Şimşek hem Türkiye’nin “büyük patronlarıyla” hasret giderdi hem de toz pembe bir tablo sunmaya devam etti.

Şimşek’e göre Enflasyon düşüyor: “Yılı MB’nin hedefi olan yüzde 38 civarında kapatmayı ümit ediyoruz. Yüzde 42’ye kadar tolerans var.”

Açık kapanıyor: “Cari açığın milli gelire oranı yüzde 2,5’in altına düşmüş olacak.”

Zenginleştik: “Kişi başına milli gelirden ilk defa Türkiye yüksek gelirli ülkeler grubuna girecek.”

İşsiz kalmadı: “Şu anda işsizlik oranları 12-13 yılın en düşük düzeyinde. Bakan Şimşek’in konuşması boyunca dar gelirden, asgari ücretliden ve de

emekliden hiç bahsetmediğini yazmaya bile gerek yok.

Göreve gelmesi sermaye çevreleri tarafından coşkuyla karşılanan TCMB Başkanı Fatih Karahan da neredeyse Bakan Şimşek’le aynı cümleleri kullanarak programa destek verdi.

TCMB’nin geldiği duruma dair değerlendirmelerde bulunduğundan sonra “Sürdürülebilir bir dezenflasyon döneminin eşliğindeyiz” sözünü kullandı.

Koca koca adamlar el birliğiyle halkı enflasyonun nedeninin ücretler olduğuna ikna etmeye çalışıyorlar. İtirazlara karşı “ses çıkarmayın bakın düşürmeye başladık” diyerek üste çıkıyorlar.

KAVGA ETMEYİN SİZ KARDEŞSİNİZ

Ekonomi yönetiminin çizdiği pembe tabloya “ücret enflasyon değil” diyerek bilmeden de olsa çizik atan TÜİK Başkanı Erhan Çetinkaya’ya da haddini sermaye bildirmeye başladı. Çetinkaya’ya ilk tepki gösteren **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**’ın

Mehmet Şimşek

Rifat Hisarcıklıoğlu

Fatih Karahan

ardından **TOBB** başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu da sıraya girdi.

Hisarcıklıoğlu, TÜİK Başkanı Erhan Çetinkaya’nın, şirket kârlılıkları ve enflasyonla ilgili sözlerini isim vermeden eleştirerek, “Özel sektörü suçlu ilan etmeden önce herkes kendi işini en iyi şekilde yapsın” dedi.

Hisarcıklıoğlu, iş dünyasının büyük özveri ile çalıştığını söyleyerek “yüksek kar” suçlamasını kabul etmediğini ifade etti.

TÜİK Başkanı Çetinkaya bileerek ya da bilmeyerek arı kovanına çomak sokan bir açıklama yaptı. İş dünyasından gelen tepkilere

bakınca o koltukta fazla uzun oturamayacak. Erdoğan-Şimşek programının ana direğini oluşturan sermaye sahiplerine edilen laf karşılıksız kalmaz. Şimdilik sadece sermaye tarafı konuştu. Bunun bir de Mehmet Şimşek tarafı var. Kamuoyunda açık cevap vermezse bile bu meselenin hesabını mutlaka soracaktır.

Bu tartışmanın en hayırlı yanı sermaye ve iktidar tarafından üretilen “enflasyonun nedeni ücretlerdir” propagandasının kendi çevresinde bile inandırıcı bulunmadığının ortaya çıkması oldu. **Ekonomi Servisi**

SEKTÖREL HABERLER

Istanbul Sanayi Odası Türkiye PMI® İmalat Sanayi Raporu
PMI Haziran'da 47,9 Olarak Gerçekleşti**Haziran 2024 Önemli Noktalar:**

- Yeni siparişlerde yılın en sert yavaşlaması kaydedildi
- İstihdamda Ekim 2022'den bu yana en belirgin daralma gerçekleşti
- Satış fiyatları enflasyonu son dört buçuk yılın en düşük seviyesine geriledi

Özet:

Türk imalat sanayi sektöründe talep koşullarının zayıf seyri, ikinci çeyreğin son ayında da devam etti. Bunun sonucu olarak, üretim ve yeni siparişler yavaşlarken istihdamda son 20 ayın en hızlı düşüşü kaydedildi. Enflasyon oranlarının azalmaya devam etmesi ise anketin görece olumlu gelişmesi olarak öne çıktı. Firmalar satış fiyatlarını son dört buçuk yılın en düşük oranında artırdı.

Istanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış tek rakamlı, bileşik performans göstergesidir. Manşet gösterge; yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerden elde edilmektedir. 50,0 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde genel anlamda iyileşmeye işaret etmektedir.

Mayıs ayında 48,4 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, Haziran'da 47,9'a gerileyerek üst üste üçüncü ay 50,0 eşik değerinin altında gerçekleşti. Endeks, Türk imalat sektörünün faaliyet koşullarında hafif bir bozulmaya işaret etti. Öte yandan, bu bozulma 2024'ün başından bu yana en belirgin düzeyde kaydedildi.

Talep koşullarındaki zayıflık, sektörün faaliyet koşulları üzerinde belirleyici olmaya devam etti ve hem yeni siparişlerde hem de üretimde yavaşlamanın sürmesine neden oldu.

Üretimde üst üste üçüncü ay azalma gerçekleşirken, düşüş bir önceki aya göre hafif hız kesmesine rağmen belirgin gerçekleşti.

Yeni siparişlerdeki düşüş ise hem iç hem de dış pazarlardaki zayıflık nedeniyle Mayıs ayına kıyasla hızlandı. Diğer yandan, yurt dışından alınan yeni siparişlerdeki yavaşlama toplam yeni siparişlerdekine göre daha ılımlı seyretti.

İş yüklerindeki azalış, Haziran'da imalatçıların istihdam ve satın alma faaliyetlerini bir önceki anket dönemine göre daha yüksek oranda azaltmalarına yol açtı. İstihdamdaki daralma Ekim 2022'den bu yana en yüksek oranda kaydedildi.

Girdi maliyetleri enflasyonu Haziran'da üst üste beşinci ay gerileyerek Mayıs 2023'ten bu yana en düşük seviyede ölçüldü. Satın alma maliyetlerinde artış bildiren anket katılımcıları, bu durumun yüksek ham madde ve deniz taşımacılığı fiyatlarının yanı sıra liradaki zayıflıktan kaynaklandığını belirtti.

Maliyet enflasyonundaki gevşeme ve talepteki durgunluk nedeniyle firmaların kendi satış fiyatlarını artırma hızı da son dört buçuk yılın en düşük düzeyine geriledi. Son olarak, özellikle Kızıldeniz'de yaşanan sorunlar olmak üzere deniz taşımacılığındaki aksamalara bağlı gecikmeler, tedarikçilerin teslimat sürelerinin daha da uzamasına yol açtı.

Yorum:

Istanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi:

"Talepte devam eden durağan seyir, imalat sektörünün istihdam verilerinde daha belirgin hissedilmeye başlandı. Türk firmaları, ayrılan personelini yenileri ile ikame etmek konusunda isteksizlik gösterdi ve buna bağlı olarak da istihdam Ekim 2022'den bu yana en yüksek oranda daraldı. Diğer taraftan, firmalar maliyet enflasyonundaki gerilemeden faydalanarak Haziran'da nihai ürün fiyatlarında artışları daha ılımlı düzeyde tutma imkanı buldular. Bu durumun, önümüzdeki aylarda talebe destek sağlama açısından faydalı olabileceği değerlendiriliyor."

Üretim Endeksi

S: Üretiminiz bir ay öncesine göre nasıl değişti?
Talep koşullarındaki zayıflık, Haziran ayında Türk imalat firmaları üzerinde baskı yaratmaya devam etti ve ikinci çeyrek sonunda üretimin daha da yavaşlamasına yol açtı. Böylece üretimde daralma süreci üçüncü aya ulaşırken, Haziran'daki düşüş bir önceki ay ile oldukça yakın düzeyde gerçekleşti.

mev.arı: 50 = bir önceki aya göre değişim yok

İstihdam Endeksi

S: Firmanızda çalışan sayısı bir ay öncesine göre nasıl değişti?

İstihdamda son dönemde görülen düşüş eğiliminin Haziran'da da devam etmesiyle mevcut daralma dönemi beşinci aya ulaştı. Düşüş ılımlı düzeyde de olsa son 20 ayın en yüksek oranında gerçekleşti. Bazı anket katılımcıları, çalışanların gönüllü olarak istifa ettiğini ve yerlerine yenilerinin istihdam edilmediğini belirtti.

mev.arı: 50 = bir önceki aya göre değişim yok

Tarihsel bakış:

PMI Üretim Endeksi, 50 = değişme yok

'Sap ile samanı karıştırmayalım'

İSTANBUL Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçivan'ın ardından dün Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu da özel şirket kârları ile yüksek enflasyon arasında ilişki kuran TÜİK Başkanı Erhan Çetinkaya'nın sözlerini eleştirdi. Çetinkaya'nın sözlerine isim vermeden tepki gösteren Hisarcıkloğlu şöyle konuştu:

"Özel sektörü suçlu ilan etmeden önce herkes kendi işini en iyi şekilde yapsın. Sap ile samanı birbirine karıştırmayalım. Fahiş fiyat artışı yapan şirket varsa, kamunun yetkili kurum ve kuruluşları işlem yapsın. Toptancı anlayışla bütün şirketler suçlu ilan edilemez."

İBRAHİM ÜNALMIŞ
Büyümeye dair öncü göstergeler ne söylüyor?
İkinci çeyrek ekonomik büyümesine dair öncü göstergeler yayımlanmaya devam ediyor. Hafta içerisinde mayıs ayı sanayi üretim verileri açıklandı. s03

Ekonomi Notları

İbrahim
ÜNALMIŞ

ibrahim.unalmis@dunya.com

Büyümeye dair öncü göstergeler ne söylüyor?

İkinci çeyrek ekonomik büyümesine dair öncü göstergeler yayımlanmaya devam ediyor. Hafta içerisinde mayıs ayı sanayi üretim verileri açıklandı. Sanayi üretimi mevsimsellikten arındırılmış olarak yıllık %0.1 küçülürken aylık olarak %1.7 arttı. Önceki iki ayda daralan sanayi üretiminin mayıs ayında artış kaydetmesi üretim tarafında sert bir yavaşlama olmadığını işaret ediyor. Sektörel büyüme oranlarına baktığımızda madencilik ve taş ocaklığının %3.9 daraldığını, imalat sanayinin %2.1, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımının %1 büyüdüğünü gözlemliyoruz.

Açıklanan işsizlik rakamları da mayıs ayında işsizlik oranının %8.4 ile son on iki yılın en düşük seviyesine gerilediğine işaret ediyor. İş gücü piyasasında yapısal sorunlar kaynaklı farklı dinamikler var. Fakat 35.9 milyona ulaşan işgücü ile birlikte toplam istihdamın 32.9 milyona yükselmesi ekonomik aktivitenin canlılığına işaret ediyor. Ayrıca işsizlik oranının hem kadın hem de erkeklerde düşüş eğiliminde olması sevindirici bir gelişme.

Yeni siparişlerde düşüş

Ekonomik aktiviteyi takip ettiğimiz diğer bir öncü gösterge Türkiye İmalat Sanayi PMI (satınalma yöneticileri endeksi) verileri. Bu veri **İstanbul Sanayi Odası** tarafından ve sanayi üretimi endeksinden bir ay kadar daha önce yayımlanıyor. **PMI endeksinde** 50 kritik seviye. Endeksin 50'nin üzerinde olması önceki aya kıyasla iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması aktivitenin önceki aya göre yavaşladığına işaret ediyor. Mayıs ayında 48.4 seviyesinde olan endeks haziran ayında 47.9'a geriledi. Yeni siparişlerde düşüş ve üretimde yavaşlama endeksin gerilemesine neden olan temel faktörler olarak gösterildi. Yeni siparişlerdeki düşüşün hem iç hem de dış pazar kaynaklı olması tedirgin edici bir gelişme olarak değerlendirilebilir. İç talebin yavaşladığı bir ortamda ihracata yönelme dezenflasyon sürecinin üretim üzerindeki maliyeti azaltabilir. Bir yandan başta AB ülkeleri olmak üzere ihracat yaptığımız başlıca ülkelerdeki talep zayıflığı, diğer taraftan TL'nin son dönemde reel olarak değer kazanıyor olması ihracatı zorlaştıran faktörler arasında. **ISO Türkiye** İhracat İklimi Endeksi nisan ve mayıs aylarındaki artışlar ile umut vermişti. Haziran ayındaki düşüş ihracat yaptığımız ülkelerde toparlanmanın hızlı olmayacağını gösteriyor.

Sektörel PMI verilerini incelediğimizde gıda ürünleri sektörünün 50.8, makine ve metal ürünler sektörünün 50.5 ile büyüme tarafında olduğunu görüyoruz. En çok daralan sektörler 44.1 ile tekstil ürünleri, 45.3 ile kara ve deniz taşıtları, 45.4 ile elektrikli ve elektronik ürünler, 45.6 ile ana metal sanayi.

Hizmetler sektörü güçlü kalacak

Haziran ayı kapasite kullanım oranı %76.2 olarak açıklandı. Son iki aydır düşen kapasite kullanım oranı da üretimdeki zayıflama sinyallerinin bir diğeri olarak değerlendirilebilir. Haziran ayı Reel Kesim Güven Endeksi 100.5 seviyesine geriledi. Bu seviye son 21 ayın en düşük değeri. Reel kesim güvenindeki gerileme de üretimdeki yavaşlama işaretleri ile uyumlu.

Üretim tarafında yavaşlama sinyalleri belirginleşirken tüketim tarafındaki gelişmeleri de önemsiyoruz. Son üç ayda perakende satışlar geriliyor. Toptan ticarete de satışlarda aylık %5.1, yıllık %4.6 gerileme var.

Sanayi üretiminde gerileme yaşanırken hizmetler sektörünün görece daha canlı olduğu anlaşılıyor. Ciro endekslerine baktığımızda hizmetler sektörü cirosunun mayıs ayında yıllık %80.6 arttığını görüyoruz. Konaklama ve yiyecek sektöründe ciro artışı %93.6 olarak gerçekleşmiş. Bir başka deyişle, hizmetler sektöründe talep canlı kalmış ve reel olarak büyümeye devam etmiş.

TCMB'nin önümüzdeki dönemde para politikasındaki sıkı duruşunu devam ettireceği varsayımı altında perakende satışlardaki ve imalat sanayi tarafında üretimdeki yavaşlamanın devam edeceğini ve sonbaharda daha fazla hissedileceğini söyleyebiliriz. Turizm sezonunda olmamız itibarıyla hizmetler sektörünün yaz aylarında güçlü kalmaya devam edeceğini düşünüyoruz. Ekonomik aktivitedeki yavaşlamanın hizmetler sektörünü de sonbahardan itibaren daha fazla etkilemesini bekliyoruz. Fakat genel eğilimleri göz önünde bulundurarak bu etkinin imalat sanayine göre daha ilümlü olacağını düşünüyoruz.

Sanayi üretimi aylık yüzde 1,7 arttı

Gözde
ALTINTAŞ

gozde.milat@yahoo.com

TÜRKİYE İstatistik Kurumu

(TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre; sanayi üretimi 2024 yılı Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 0,1 azalırken, bir önceki aya göre ise yüzde 1,7 arttı.

Önceki veride, yıllık yüzde 0,7, aylık yüzde 4,9 oranında daralma gerçekleşmişti.

Uygulanan sıkı para politikasının da etkisiyle ekonomide belirgin bir yavaşlama bekleniyordu. Toplam sanayi üretiminin yıllık değişim oranlarına bakıldığında son iki aydır sınırlı bir düşüş olduğu görülüyor. Aylık olarak gerçekleşen yüzde 1,7'lik üretim artışı ise dikkat çekiyor. Her ne kadar aylık değişimlerde oynaklık yüksek olsa da Mayıs ayında görülen bu canlanmanın bir nedeni enflasyonun düşüş trendine girmesiyle birlikte şu an gündemde olmasa da önümüzdeki döneme dair faiz indirimi beklentisi olabilir.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2024 yılı Mayıs ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2,2 arttı, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 0,4 azaldı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 0,9 arttı.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2024 yılı Mayıs ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre yüzde 3,9 azaldı, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 2,1 arttı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 1,0 arttı.

Ana sanayi gruplarının aylık değişim oranlarına bakıldığında; ara malında yüzde 0,7, dayanıklı tüketim malında yüzde 0,7, dayanıksız tüketim malında yüzde 1,8, enerjide yüzde -0,9, sermaye malında yüzde 5,1, düşük teknolojide yüzde 2,0, orta-düşük teknolojide yüzde -0,4, yüksek teknolojide yüzde -5,2 ve orta-yüksek teknolojide yüzde 7,3 artış gerçekleşti.

Ana sanayi gruplarının yıllık değişim oranlarına bakıldığında ise; ara malında yüzde 0,3, dayanıklı tüketim malında yüzde 1,5, dayanıksız tüketim malında yüzde -0,4, enerjide yüzde 4,3, sermaye malında yüzde -3,3, düşük teknolojide yüzde -0,6, orta-düşük teknolojide yüzde 0,8, yüksek teknolojide yüzde -18,0 ve orta-yüksek teknolojide yüzde 2,8 artış gerçekleşti.

Bu rakamlar iki ay öncesine ait geriden gelen veriler olsa da üretimde genel eğilimin düşüş yönünde olduğu görülüyor. PMI verisine göre ise bu durumun devam edeceği anlaşılıyor.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), Mayıs ayında 48,4 iken Haziran'da 47,9'a gerileyerek üst üste üçüncü ay 50,0 eşik değerinin altında gerçekleşti. Talep koşullarındaki zayıflık, sektörün faaliyet koşulları üzerinde belirleyici olmaya devam etti ve hem yeni siparişlerde hem de üretimde yavaşlamanın sürmesine neden oldu. Yeni siparişlerdeki düşüş ise hem iç hem de dış pazarlardaki zayıflık nedeniyle Mayıs ayına kıyasla hızlandı. Diğer yandan, yurt dışından alınan yeni siparişlerdeki yavaşlama toplam yeni siparişlerdeki göre daha ılımlı seyretti.

Özetle, finansman maliyetlerinin yükselmesi, iç talepteki yavaşlama ve ihracat pazarındaki daralma toplam sanayi üretimini olumsuz yönde etkilerken bu tablonun 2025 yılı ortalarına kadar devam edeceği öngörülmüyor.

TOBB'u kızdıran TÜİK düşünsün

TÜİK hep memuru, emekliyi, asgari ücretliyi kızdırırdı. Başkan Çetinkaya'nın son açıklamalarıyla değişti, artık patronlar da köpürüyor.

Memur, emekli, asgari ücretli niye kızılıyordu? Enflasyonu düşük göstererek düşük zamma sebep oluyor, maaşlarla ekmeğiyle oynuyor diye...

Peki TÜİK Başkanı ne dedi de patronları kızdırmaya başladı?

Başka ne olacak, şirketlerin kâr hırsının enflasyonu artırdığını söylemesi yetti.

Aşırı kâr için enflasyonist ortamı bahane ederek fiyatları şişirme suçlaması, TOBB'un zoruna gitmez mi! Gitti.

Önce **ISO Başkanı** Bahçıvan, X'ten şu ayarı çekti: "TÜİK, bugün görev alanının dışına çıkarak enflasyon konusunda bazı kesimleri suçlamak yerine, toplumun geneli tarafından merak edilen enflasyon hesaplama yöntemiyle ilgili sorulara, daha ikna edici bir açıklama getirmeliydi."

Dün de **TOBB** Başkanı Hisarcıkloğlu, şirketleri savunan bir açıklama yayınladı. Şirketleri zora sokan başka "karalamalar"ın yanı sıra TÜİK'e de isim vermeden tepki gösterdi.

Hisarcıkloğlu'nun, TÜİK'e 'sen önce kendi işini doğru düzgün yap' yollu çıktığı kısım şöyle:

"Bu vesile ile bir çağrım da şirketleri enflasyonun müsebbibi gösterip, özel sektörü suçlu ilan edenlere..."

Üreten, istihdam sağlayan, bu ülkenin geleceğine yatırım yapan özel sektörü suçlu ilan etmeden önce herkes kendi işini en iyi şekilde yapsın!

Sap ile samanı birbirine karıştırmayalım. Fahiş fiyat artışı yapan şirket varsa, kamunun yetkili kurum ve kuruluşları işlem yapsın. Toptancı anlayışla

bütün şirketler suçlu ilan edilemez."

Olacağı buydu...

İTO'nun enflasyonu sürekli daha yüksek bulması, TÜİK'i zor duruma düşüyor olabilir. Başkan Çetinkaya, bu konudaki eleştiri ve rahatsızlığını saklamamıştı.

Belki **İTO**; TÜİK'in başını

ağrıttıyor, sabrını zorluyor, gerçek enflasyonu sakladığını söyleyenlerin eline sağlam bir koz veriyordu...

İstanbul Ticaret Odası'nın hesapladığı enflasyonla TÜİK enflasyonu arasındaki fark, yüzde 24'lere ulaşmıştı. Sıkılmaz mı, can sıkar.

Başkan Çetinkaya, **İTO**'nun kullandığı yöntem niye lâf etsin yoksa. 'Asıl onlarınki yanlış, bizimki doğru' demeye getirmek içindi.

Fakat orada durmaz, kalkar da şirketleri enflasyondan sorumlu tutarak misilleme yaparsanız böyle girersiniz işte hedef menziline.

TOBB'dan TÜİK'e gelen 'sapla samanı karıştırma, kendi işine bak' ihtarlarının nedeni, belli ki o sözler.

Hisarcıkloğlu, TÜİK'e ateş püskürmüştü. Öyle yansıtılıyor. Bence hayır, sadece uyarı ateşi bu.

TÜİK karşılık verirse o zaman seyreyleyin siz asıl gümbürtüyü.

TOBB'la TÜİK karşı karşıya geldiğinde kim mi kazanır?

TÜİK'in, süper marketlere karşı kahraman bakkal gibi bir toplumsal destek ve sempati yakalayamayacağını tahmin edersiniz.

İktidar bu kavgadan hoşlanmaz, zararı kendine dokunmasın diye aralarını yapar sonunda. Ama yıpranan da TÜİK olur.

Patronları kızdırmak, memurla emekli ve asgari ücretlileri kızdırmaya benzemez. Şimdi TÜİK düşünsün.

AKİF
BEKİ

► **VAHAP MUNYAR**

Maliyetler köşeye
sıkıştırdı ihracatta pazar
kayı olan ülke sayısı 65'e
kadar çıktı /02

Maliyetler köşeye sıkıştırdı ihracatta pazar kaybı olan ülke sayısı 65'e kadar çıktı

İŞ DÜNYASINDA DİYALOG
Vahap Munyar
vahap.munyar@nbe.com.tr

TÜRKİYE ihracatçılar Meclisi'nin (TİM) önceki Başkanvekillerinden Adnan Ersoy Ulubaş'ın ev sahipliğinde önceki akşam gerçekleşen buluşmada, TİM Başkanı Mustafa Gültepe ile karışılınca takildim:

- Temmuz ayı başında Haziran ayı ihracatın Ticaret Bakanlığı'nın da katıldığı toplantıyla değil, yazılı olarak açıkladınız. Son yıllarda ihracat rakamlarının genelleme Ticaret Bakanlığının katıldığı toplantıyla duyuruyorsunuz. Düşüş olunca yazılı açıklamaya döndünüzün anlaşılıyor.

Gültepe, cep telefonundan TİM'deki ekibinin hazırladığı sunumlaştı:

- Yarın (11 Temmuz 2024) ihracatımızın 6 aylık seyrini, yaşadığımız sıkıntıları, sorunları değerlendirilerek üzere bir toplantı düzenliyoruz.

Gültepe, Erdal Bahçivan, Mehmet Büyükekşi, Mithat Yenigün, Ahmet Akbalık, Faruk Kayar, İsmet Güral, Bülent Ayman, Ruşen Çetin, Kemal Güneş, Aydın Mistaçoğlu, Hikmet Tanrıverdi, Sefa Gömdeniz, Rona Yırcalı, Mahmut Kösemusul, Eyüp Akdağ, Hayri Uğur, Ali Rıza Arslan, Selim Bora'nın bulunduğu masada sunumunu açıp yaşadıkları sıkıntıyı ortaya koyan tablolar

üzerinde durdu:

Ihracatta sektörler göre pazar kaybı yaşanan ülke sayısı

- Çelik: 65 ülkede pazar kaybı var
- Otomotiv: 61 ülkede pazar kaybı oldu
- Demir ve demir dışı metaller: 55 ülkede pazar eridi
- Hazırgiyim ve konfeksiyon: 52 ülkede pazar küçüldü
- Deri ve deri mamulleri: 50 ülkede pazar kaybı yaşadı
- Çimento, cam, seramik ve toprak ürünleri: 49 ülkede pazar daraldı
- Makine ve aksamları: 49 ülkede pazar kaybı var
- Savunma ve havacılık sanayi: 47 ülkede pazar kaybı oldu
- Tekstil ve hammadde: 45 ülkede pazar küçüldü
- Halı: 42 ülkede pazarı daraldı
- Ocak 2024: Doların bir yıllık artışı yüzde 61.4
- Şubat 2024: Doların yıllık artışı yüzde 65.2
- Mart 2024: Doların yıllık artışı yüzde 68.8
- Nisan 2024: Doların yıllık artışı yüzde 66.6
- Mayıs 2024: Doların yıllık artışı yüzde 55
- Haziran 2024: Doların yıllık artışı yüzde 25.3

Tabloyu gösterirken şu noktaları

altını çizdi:

- **Kurdaki artış maliyetlerin epey altında kaldı. Sektörlerimizin hemen hepsi ihracat pazarlarında fiyat tutturamaz hale geldi. İhracatçılarımızın şirketleri zarar yazmaya başladı.**

Bir başka tablo gösterdi: **Sektörlere göre en fazla ihracat kaybı yaşanan ülkeler...**

- Hazırgiyim ve konfeksiyon: İspanya, Almanya, Rusya Federasyonu, Fransa, Birleşik Krallık'tan oluşan 5 önemli pazardaki ortalama kayıp yüzde 18.9.
- Demir ve demir dışı metaller: Almanya, ABD, İtalya, Avusturya, Rusya Federasyonu'ndan oluşan 5 önemli pazardaki ortalama kayıp yüzde 15.9.
- Deri ve deri mamulleri: Rusya Federasyonu, Ukrayna, İtalya, Almanya, Tacikistan'dan oluşan 5 önemli pazarda ortalama kayıp yüzde 48.1.
- Elektrik ve elektronik: Rusya Federasyonu, Fransa, Ukrayna, Hollanda, Azerbaycan'dan oluşan 5 önemli pazardaki ortalama kayıp yüzde 23.9.
- Tekstil ve hammadde: Belarus, Rusya Federasyonu, Kırgızistan, İtalya, Vietnam'dan oluşan 5 önemli pazardaki ortalama kayıp yüzde 19.1

İstanbul Hazırgiyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği'ndeki (İHKİB) Yardımcısı Mustafa Pa-

şahan'ın aklından geçirdiği bir hesabı paylaştı:

- **Mustafa Paşahan**, "Doların ayda 1 lira artmasına müsaade et-seler, ihracat için daha doğru bir seviyeye ulaşır" diyor. Gerçekten de kurun şimdiki seviyesi ihracatı çok zorlaştırıyor.

Gültepe, Çinli BYD'nin Manisa'da yapacağı 1 milyar dolarlık yatırım üzerinden istihdam tarafına dikkat çekti:

- **BYD'nin 5 bin kişilik istihdam yaratacak olması hepimizi mutlu ediyor. LC Waikiki'nin üretim tarafı Taha Grubu'nun benim içinde bulunduğum fabrikalarının istihdamı 5 bin dolayındaydı.**

Hazırgiyim ve konfeksiyon sektöründeki istihdam kaybının altını çizdi:

- **İhracattaki zorlanma süreci, hazırgiyim sektörünün istihdamını aşağı çekti. Sektördeki istihdam kaybı 250 bin kişiyi buldu. Yani, bazı sektörlerde mevcut istihdamı koruyamaz hale geldik.**

Dün sabah Mehmet Gün'ün başkanlığı yürüttüğü Daha İyi Yarın Derneği ile EKONOMİ gazetesinin "Ekonomi & Hukuk Buluşmaları" toplantısı için gittiğimiz Kocaeli Sanayi Odası'nda, Başkanvekili Çınar Ulusoy ve yazarımız Prof. Fatih Özatay'la sohbet ettik.

Merkez Bankası'nda Başkan Yardımcılığı görevinde bulunmuş olan Prof. Özatay, uygulanan ekonomik programla ilgili şu yorumu yaptı:

- **Kurun yükselmesi enflasyonu tetikliyor. O nedenle döviz kurunu kontrol altında tutmalarından başka çareleri yok.**

Çınar Ulusoy bunun üzerine ihracattaki sıkıntıları üzerinde durdu:

- **Makine sektöründe faaliyet gösteren bir şirketimiz var. Şu anda ihracatta zarar ediyoruz.**

TİM Başkanı Gültepe'nin paylaştığı tablolar, ihracatçıların pazar kaybının ulaştığı noktayı gözler önüne seriyor...

10 farklı sektörün pazar daralması yaşadığı ülke sayısı 42-65 arasında değişiyor.

Pazarlarda yer edinmenin çok zor, kaybetmenin çok kolay olduğunu unutmamak gerekiyor.

Bu durumda ihracatı destekleyecek yeni formüller bulmakta yarar var değil mi?

İhracat müdürü 3 bin 500 Euro harcadı, şirketi 30 milyon lira ceza yedi

MERKEZİ İzmir'de olan şirketlerden birinin ihracat müdürü, Almanya'ya fuara gitti, kendi standartlarında ürünlerini alıcılara anlatmaya çalıştı. Fuar süresince harcamalarını şirketin kendisine tahsis ettiği kredi kartıyla yaptı.

Harcamalar sırasında ödeme kuru seçeneğini Euro şeklinde belirledi. Fuar sonunda İzmir'e döndü. Harcamalarıyla ilgili fatura, fiş gibi belgeleri şirketin muhasebe birimine ilettili. Muhasebedeki görevliler, ihracat müdürünün yaptığı harcamaları ödemek üzere internet bankacılığı üzerinden 3 bin 500 Euro alıp, borcu kapattı.

İşlem tamamlandığı anda Merkez Bankası, ilgili şirkete inceleme başlattı. Çünkü, şirket Merkez Bankası kaynaklı reeskont kredisi kullanmıştı. Merkez Bankası, reeskont kredisiyle "asil amaç dışı" döviz alınmasına izin vermiyordu.

Şirketin ihracat müdürünün fuar sırasında yaptığı 3 bin 500 Euro'luk harcamasının ilgili bankaya TL ile değil de döviz olarak ödenmesi, incelemeyi yapanlar tarafından "Amaç dışı döviz alımı" şeklinde yorumlandı.

Şirketin son bir yıllık reeskont kredisi kullanımına bakıldı. Toplam 1 milyar liralık kaynak kullanıldığı görüldü. İncelemeyi yapan ekip, cezayı kesti:

- **Bu şirkete kullandığı reeskont kredisinin yüzde 3'ü oranında ceza keselim.**

Böylece, ihracat müdürünün 3 bin 500 Euro'luk fuar dönemi harcaması yüzünden şirketi 30 milyon lira, "Reeskont kredisi amaç dışı kullanıldı" cezası yedi.

Bu öyküyü İzmir'de bir şirketin CFO'su anlatıp, ekledi:

- **Şirketlere reeskont kredileriyle ilgili incelemeler üzerinden yağmur gibi ceza kesiliyor. Birçok şirket bu sıkıntıya**

yaşıyor.

Cezaların çok yaygınlaşmasını şöyle yorumladı:

- **Cezalar yoluyla reeskont kredisinin faizini 3 puan yukarı çekmiş oluyorlar. Cezaların yoğunlaşması, bir nevi reeskont faizini yukarı çekme aracına dönmüş gibi görünüyor.**

Reeskont kredileriyle ilgili denetimlerin çok sıkı yapıldığını, Anadolu'da ziyaret ettiğimiz OSB'lerdeki şirketlerden de sıklıkla dinliyoruz.

Uygun faizli, ihracatı desteklemek amacıyla verilen kredilerin sıkı denetlenmesi, amaç dışı harcamaya izin verilmemesi gerekiyor.

Ancak, aktardığım öyküdeki gibi şirketin ihracat müdürünün 3 bin 500 Euro'luk kredi kartı harcamasının karşılığının döviz cinsinden ödenmesi, 30 milyon liralık cezayı gerektirecek boyutta bir "amaç dışı kullanım" olarak görülebilir mi?